

Parhaassa piilossa

Riitta Koikkalainen

Suomalaisessa kulttuurissa on salavaikuttaja. Se on hyvin julkinen ja avoin, jopa niin, että nopean katsannon perusteella hätäinen arvioija voi jäädä siihen käsitykseen, että se ei ole oikea vaikuttaja ollenkaan ja että niin halutessa sen toimintaa voidaan valvoa helposti ja aukottomasti. Niin ollen se olisi helppo pitää kurissa.

Vaan jos pysähtyy hetkeksi pohtimaan, huomaa tämän toimijan olevan osa valtavaa maailmanlaajuista verkostoa, jonka vaikutuksilta on hyvin vaikea välttyä, vaikka itse luulisikin olevansa sen suuntaan täysin passiivinen. Se rönsyää ja versoo arvaamattomilla tavoilla ja ajasta aikaan.

Kansainvälisissä katsannoissa tämä viittaamani salavaikuttaja on hyvässä maineessa ja ihailun kohde, mutta yleisessä kansallisessa keskustelussa sillä on ehkä hiukan vaatimaton maine. Epäilevä Tuomas voisi arvella, että tämä toimija itse pitää tarkoituksella matalaa profiilia. Se on näet yksi keino pysytellä pois innovaatioista sulkia hattuunsa keräävien kyynärpääuraohjusten tutkasta. Vaatimattomat tai siltä näyttävät asiat eivät kehityksen kehittäjiä kiinnosta, saa olla rauhassa sitä, mitä on ja tehdä sitä, mitä tekee.

Täsmällisesti havaittavaan muotoon tätä ilmiötä ei lopulta kyetä saattamaan, vaikka haluttaisiin ja vaikka se itse ei muuta toivokaan kuin että tulisi havaituksi, koetuksi ja lopulta myös toteutetuksi. Erilaiset indikaattorit ja indeksit mutta myös kvalitatiiviset kohteen tunnistamisen tavat jäävät voimattomiksi ilmiön edessä – ne ovat liian mekaanisia ja yksisilmäisiä. Hankala mitata, jos ja kun kohde on alati liikkeessä ja muuttuu kaikessa pysyvyydessään. Hankala hallita, vaikka kohde ei muuta haluakaan kuin tulla hallituksi.

Pari salavaikuttajalle hahmoa antavaa viitettä voidaan kuitenkin esittää. Ilmiö, tai verkosto, josta tässä olen kirjoittanut, on sivistys. Ei ainoa mutta sille hyvin tärkeä ilmenemisen paikka on kirjasto.

Kauan ja hyvin eläköön tämä sivistyksen kehto, kantaja ja kasvualusta.

***

Yksi tunnettu länsimaisen kulttuurin perusmyyteistä on tarina viisauden synnystä. Ylijumala Zeus oli potenut jo pitkään tuskaisaa päänsärkyä ja päästäkseen siitä eroon pyysi lopulta veljeään kumauttamaan itseään kalloon. Hefaistos totteli, Zeuksen pää halkesi, ja sieltä astui esiin täydessä sotisovassaan Pallas Athene, viisauden ja sivistyksen jumalatar.